

Robert Seweryn¹

Z problematyki przeniesienia sędziego bez jego zgody do innego wydziału sądu na skutek ustalenia podziału czynności

Streszczenie

Artykuł omawia problematykę przeniesienia sędziego bez jego zgody do innego wydziału sądu na skutek ustalenia podziału czynności. W swych rozważaniach autor porusza kwestię statusu sędziego jako pracownika oraz omawia warunki i procedurę przeniesienia sędziego bez jego zgody do innego wydziału sądu.

Słowa kluczowe

Status sędziego, przeniesienie sędziego bez jego zgody do innego wydziału, staż pracy sędziego jako kryterium wyboru sędziego do przeniesienia.

1. Wprowadzenie

Przeniesienie sędziego² między wydziałami tego samego sądu na skutek ustalenia podziału czynności jest niewątpliwie istotną zmianą w funkcjonowaniu każdej jednostki organizacyjnej wymiaru sprawiedliwości³. Tego rodzaju personalne przesunięcie rzutuje na działanie co najmniej dwóch wydziałów – wydziału, z którego następuje przeniesienie oraz wydziału będącego beneficjentem przeniesienia. Można wyrazić zapatrywanie, że ten aspekt przeniesienia sędziego obejmuje skutki zewnętrzne – organizacyjne. Jest jednakże i druga sfera warta zauważenia. Z momentem zmiany wydziału ulegają modyfikacji warunki pracy sędziego, co z kolei uprawnia do stwierdzenia, że przeniesienie odnosi także skutek wewnętrzny – indywidualny⁴. Poruszona kwestia nakazuje spojrzeć na przesłanki przeniesienia sędziego między wydziałami bez jego

¹ Robert Seweryn, sędzia Sądu Rejonowego w Chorzowie delegowany do Sądu Okręgowego w Katowicach, wykładowca Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

² Z uwagi na ramy niniejszego opracowania pominięto asesorów sądowych oraz referendarzy.

³ Dotyczy to zwłaszcza małych i średnich sądów.

⁴ Ma to znaczenie tym większe, gdy przeniesienie następuje bez zgody sędziego.

zgody oraz na kryteria wyboru sędziego do przeniesienia. Argumentu za tym dostarcza także fakt, że w dostępnym piśmiennictwie prawniczym nie podjęto próby bliższego scharakteryzowania tej tematyki.

2. Status sędziego w kontekście uprawnień prezesa sądu

Po wstępnym nakreśleniu zakresu rozważań wypada jedynie w ogólnym zarysie odpowiedzieć na pytanie o status prawny sędziego. Pewnych wskazówek dostarcza art. 2 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych⁵ przewidując, że zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości wykonują sędziowie. Dzieje się to w oparciu o stosunek służbowy sędziego, który zgodnie z art. 65 § 1 u.s.p. nawiązuje się po doręczeniu aktu powołania. Nie budzi sporu to, że sędzia jest pracownikiem, przy czym, o ile w tym ostatnim przepisie mowa jest o powołaniu jako podstawie nawiązania stosunku służbowego, to w ujęciu prawa pracy podstawą nawiązania stosunku pracy sędziego jest w istocie mianowanie⁶. Stosunek służbowy sędziego ma szerszy zakres od typowego stosunku pracy. Kreuje status sędziego i nie jest jednorodny⁷. W doktrynie trafnie wskazano, że sędzia połączony jest z państwem

⁵ Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2020 r., poz. 2072 tekst jedn., dalej jako u.s.p.

⁶ Zob. A. Dubowik, (w:) L. Florek (red.), W. Sanetra, B. Cudowski, E. Maniewska, P. Nowik, Z. Hajn, A. Ziętek-Capiga, A. Dubowik, M. Łaga, W. Witoszko, K. Sakowska, M. Latos-Miłkowska, J. Szmit, I. Sierocka, M. Brodecki, A. Rycak, A. Zwolińska, K. Żywolewska, R. Stępień, D. Dzienskiuk, Powszechnie a szczególne prawo pracy. Warszawa 2016, s. 136.

⁷ W postanowieniu z dnia 30 listopada 2015 r., sygn. SK 30/14, OTK 2015, z. 10, poz. 184, Trybunał Konstytucyjny rozważając o problematyce przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe (zbliżonej do poruszanej w niniejszym opracowaniu) podkreślił, że konstytucyjne gwarancje statusu prawnego sędziego, będącego szczególnego rodzaju funkcjonariuszem publicznym, służyć mają zapewnieniu sprawnego i rzetelnego wykonywania zadań publicznych, do których sądy zostały powołane. Chodzi tu o zapewnienie każdemu prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Prawo to stanowi jedną z najważniejszych gwarancji praw człowieka i praworządności, a także jeden z fundamentów państwa prawnego. W tym kontekście status sędziego biorącego udział w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości należy postrzegać przede wszystkim w perspektywie wykonywania zadań publicznych mających podstawowe znaczenie ustrojowe. Na status prawny sędziego należy patrzeć przede wszystkim przez pryzmat dążenia do zapewnienia faktycznego przestrzegania konstytucyjnych zasad wymiaru sprawiedliwości i ustroju sądownictwa, co z kolei ma zapewnić jednostce sądową ochronę jej praw. Przepisów konstytucyjnych dotyczących sędziów nie można traktować jako osobistych przywilejów pewnej grupy funkcjonariuszy publicznych, mających służyć ochronie ich interesów. To znaczy, że gwarancje statusu sędziego przewidziane na poziomie konstytucyjnym, a następnie rozwijane na gruncie ustawowym nie mogą być w prosty sposób utożsamiane z konstytucyjnymi prawami podmiotowymi. Unormowania kształtujące sytuację prawną sędziego mają charakter in-

skomplikowanym układem relacji, które łączą w sobie dominujące elementy publicznoprawne (będące esencją sprawowania władzy sędziowskiej). Omawiana więc prawna zawiera w sobie również elementy stosunku pracy, na mocy którego sędzia połączony jest z określonym sądem jako pracodawcą reprezentowanym przez prezesa sądu⁸. W orzecznictwie celnie podniesiono, że określenie sędziego mianem pracownika nie jest wystarczające. Status sędziego regulowany jest odrębną pragmatyką służbową⁹ oraz przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹⁰.

Status sędziego jako pracownika regulują zasadniczo przepisy u.s.p., przy czym wspomniana pragmatyka służbowa nie stanowi unormowania zupełnego. W zakresie nieuregulowanym w u.s.p. judykatura dopuszcza możliwość stosowania przepisów Kodeksu pracy¹¹ – zgodnie z art. 5 k.p.¹² Na gruncie doktryny oraz praktyki sądowej akceptuje się możliwość poszukiwania przez sędziego ochrony przed sądem pracy w zakresie praw podmiotowych wynikających ze stosunku pracy¹³.

Status prawny sędziego daje mu znaczną autonomię, gdyż jest to uzasadnione szczególnym charakterem wykonywanych zadań. Dotyczy to zwłaszcza udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, z czym powiązane są ustrojowe gwarancje niezależności sądów oraz niezawisłości sędziowskiej wyrażone przykładowo w art. 178 § 1, art. 179 i art.

strumentalny wobec zasad organizacji aparatu państwowego i poszczególnych jego segmentów. Nie można zatem mówić o konstytucyjnym podmiotowym prawie sędziego „do nieusuwalności”, czy „do zajmowania określonego stanowiska służbowego w określonym sądzie”. Tego rodzaju „prawa” nie należą do konstytucyjnych wolności i praw.

⁸ Zob. K. Gonera, (w:) S. Dąbrowski, A. Górski, K. Gonera, M. Laskowski, A. Łazarska, E. Łętowska, R. Piotrowski (red.), W. Sanetra, M. Strączyński, *Pozycja ustrojowa sędziego*, Warszawa 2015, s. 39 i nast. Na uwagę zasługuje bardzo obrazowe rozważanie Autorki nad kwestią złożoności stosunku służbowego sędziego.

⁹ Przepisami u.s.p.

¹⁰ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm., dalej jako Konstytucja.

¹¹ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, Dz. U. z 2022 r., poz. 1510 tekst jedn. ze zm., dalej jako k.p.

¹² Zob. uchwała SN z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. II PZP 2/09, www.sn.p.pl. Zob. także E. Maniewska, (w:) K. Jaśkowski, E. Maniewska, *Kodeks pracy. Komentarz. Ustawy towarzyszące z orzecznictwem*, Warszawa 2019, s. 61. Autorka zwraca uwagę, że odrębne pragmatyki służbowe mają pierwszeństwo w stosowaniu. Przepisy k.p. stosuje się wprost tylko w zakresie nieuregulowanym, przy czym pragmatyki nie muszą zawierać stosownego odesłania do przepisów kodeksowych. Pragmatyki mogą wprowadzać rozwiązania mniej korzystne niż przepisy k.p. Podobnie wypowiedział się SN w wyroku z dnia 18 lutego 2011 r., sygn. II PK 197/10, Lex nr 1130833.

¹³ Zob. K. Gonera, *op. cit.*, s. 40 i nast.; zob. także wyrok SN z dnia 27 marca 2014 r., sygn. III PK 87/13, OSNP 2015, nr 7, poz. 90.

180 Konstytucji¹⁴. Wspomniana autonomia sędziego doznaje jednocześnie pewnych (naturalnych) ograniczeń wynikających z organizacyjnego i ustrojowego usytuowania sędziego w strukturach wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie z art. 55 § 1 u.s.p., powołanie danej osoby przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej¹⁵ następuje na stanowisko sędziowskie w sądzie powszechnym¹⁶ po złożeniu ślubowania wobec Prezydenta. W myśl art. 55 § 3 zdanie pierwsze u.s.p., jednocześnie z powołaniem Prezydent wyznacza miejsce służbowe (siedzibę) sędziego. Jeśli spojrzeć na art. 55 § 4 *in principio* u.s.p. w zw. z art. 55 § 2 u.s.p., przez miejsce służbowe należy rozumieć konkretny sąd, w którym sędzia orzeka. Zgodnie zaś z art. 55 § 4 u.s.p. sędzia może rozstrzygać we wszystkich sprawach pozostających w kognicji danego sądu i taka jest też jurysdykcja sędziego¹⁷.

W konsekwencji powyższego, sędzia pozostaje w relacji podległości służbowej względem prezesa sądu. Przesądza o tym art. 22 § 1 pkt 1 lit. b u.s.p., sytuując prezesa sądu jako zwierzchnika służbowego sędziów. Podległość służbowa sędziego wobec prezesa sądu nie może być jednak rozumiana tak, jak na gruncie prawa pracy z uwagi na wyżej już poruszone kwestie, związane ze złożonym charakterem stosunku służbowego sędziego¹⁸.

3. Podział czynności jako akt skutkujący przeniesieniem sędziego do innego wydziału

Uprawnienia kierownicze prezesa obejmują m.in. zarządzanie kadrami w granicach określonych powołanym przepisem¹⁹. Rozwinięciem tej

¹⁴ Tytułem przykładu można wskazać także sytuację normowaną w art. 82a § 5 u.s.p., który przewiduje, że sędzia informuje prezesa sądu o planowanym udziale w szkoleniu i *de iure* nie musi uzyskać na to zgody.

¹⁵ Dalej jako Prezydent.

¹⁶ Odpowiednio w sądzie rejonowym, sądzie okręgowym albo sądzie apelacyjnym.

¹⁷ W postanowieniu z dnia 25 września 2019 r., sygn. I NO 42/19, www.sn.pl, Sąd Najwyższy wskazał, że obwieszczenie o wolnym stanowisku sędziowskim odnosi się do konkretnego sądu, a nie wydziału. Sędzia jest sędzią danego sądu i do tego sądu funkcjonalnie oraz organizacyjnie jest przypisany.

¹⁸ Przykładem uprawnień prezesa sądu mogą być czynności z zakresu wewnętrznego nadzoru administracyjnego uregulowane w art. 37 i nast. u.s.p. W materii stosowania powszechnego prawa pracy sytuacja jest zupełnie inna, co wynika z istoty stosunku pracy, na gruncie którego pracownik ma obowiązek wykonywać polecenia pracodawcy i wykonywać pracę na jego rzecz oraz pod jego kierownictwem. Już takie ujęcie tej problematyki pozwala zauważyć kluczowe różnice między statusem sędziego i charakterem jego stosunku służbowego, a typowym – powszechnym statusem pracownika.

¹⁹ Zob. Z. Strus, (w:) S. Dąbrowski, B. Godlewska-Michalak, K. Gonera, A. Górski (red.), J. Kremer, A. Łazarska, G. Ott, J. Sawiński, Z. Strus, *Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 81 i nast.

prerogatywy prezesa sądu jest statuowany w art. 22a § 1 u.s.p. obowiązek ustalenia podziału czynności sędziów, który określa przydział sędziów do wydziałów danego sądu, zakres ich obowiązków i sposób uczestnictwa w przydziale spraw, a także plan dyżurów oraz zastępstw sędziów. Przepis ten w końcowym fragmencie zawiera istotną wskazówkę nakazującą uwzględnienie specjalizacji sędziów w rozpoznawaniu poszczególnych kategorii spraw²⁰, konieczności właściwego rozmieszczenia sędziów w wydziałach sądu i równomiernego rozłożenia ich obowiązków oraz potrzeby zagwarantowania sprawnego postępowania sądowego.

Na gruncie tego unormowania specjalizacja nie odnosi się do poszczególnych dziedzin prawa²¹. Jest to uzasadnione brzmieniem art. 67 § 1 u.s.p. Przepis ten wyraźnie rozróżnia pojęcia specjalizacji w poszczególnych dziedzinach prawa oraz w rozpoznawaniu poszczególnych rodzajów spraw. Dalszym umocnieniem powyższej tezy są wyniki wykładni systemowej. Zgodnie z § 55 ust. 1 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych²² specjalizacja oznacza, że niektórym sędziom może być przydzielony określony rodzaj spraw lub można im zwiększyć procentowe wskaźniki przydziału w tych sprawach, a w pozostałych sprawach podział czynności może przewidywać zmniejszenie wskaźników lub wyłączenie ich z podziału. Wyraźnie więc pojęcie specjalizacji na potrzeby ustalania podziału czynności Ustawodawca wiąże jedynie z rodzajem spraw.

Konieczność właściwego rozmieszczenia sędziów w wydziałach sądu sprowadza się do starań o zapewnienie możliwie równomiernej obsady orzeczniczej w poszczególnych wydziałach, przy czym wydaje się, że to kryterium odnosi się obecnie do liczby etatów orzeczniczych w poszczególnych wydziałach²³. W doktrynie²⁴ nie bez racji wskazuje się, że omawiany determinant wiąże się z kolejnym kryterium – równomiernego rozłożenia obowiązków sędziów, co jest połączone nierozdzielnie ze znaniem w prawie pracy nakazem równego traktowania w zatrudnieniu²⁵.

²⁰ Formą specjalizacji jest także przydział sędziego do sekcji (argument z art. 22a § 5 pkt 2 u.s.p.).

²¹ W świetle aktualnego brzmienia art. 22a u.s.p. utraciły na aktualności poglądy traktujące specjalizację w ujęciu biegłości w określonej dziedzinie prawa, por. Z. Strus, *op. cit.*, s. 86.

²² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r., Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz. U. z 2021 r., poz. 2046 tekst jedn. ze zm., dalej jako Regulamin.

²³ Np. w dwóch wydziałach karnych tego samego sądu powinna orzekać zbliżona liczba sędziów (zwłaszcza po wdrożeniu Systemu Losowego Przydziału Spraw i tzw. wspólnego wpływu).

²⁴ Zob. Z. Strus, *op. cit.*, s. 86.

²⁵ Art. 18^{3a} i nast. k.p.

Przesłanka dbałości o sprawność postępowania sądowego nakłada na prezesa sądu obowiązek dokonywania stałej i wnikliwej analizy wyników pracy sądu oraz wskaźników statystycznych. W zależności od poczynionych ustaleń wymaga od prezesa sądu podejmowania koniecznych decyzji kadrowych skutkujących ewentualnymi zmianami w podziałach czynności sędziów. O tym, jak doniosła jest problematyka sprawności postępowania sądowego, przekonują liczne sprawy dotyczące stwierdzenia przewlekłości postępowania²⁶.

Omawiane kompetencje prezesa sądu obejmują zatem zarządzanie kadrą orzeczniczą. Podział czynności sędziego jest zaś podstawowym aktem kształtowania sytuacji kadry orzeczniczej w sądzie²⁷. W typowej sytuacji podział może nie skutkować istotnymi zmianami w warunkach zatrudnienia sędziego (każdy kolejny podział czynności powieli warunki ustalone poprzednio). Zdarzają się jednak sytuacje, w których prezes sądu zmuszony jest dokonać ingerencji w dotychczasowe warunki pracy sędziów, co (poprzez zastosowanie art. 22a § 4 u.s.p.) skutkuje przeniesieniem sędziego do innego wydziału²⁸. Przyczyn takich zmian może być wiele i mogą być one różnorodnej natury. Tytułem przykładu można podać długotrwałe nieobecności sędziów, zmianę miejsca służbowego przez jednego lub większą liczbę sędziów z danego wydziału, istotne zwiększenie wpływu spraw w jednym z wydziałów/pionów orzeczniczych²⁹ z jednoczesnym istotnym zmniejszeniem wpływu spraw w innym wydziale/pionie, długotrwałe i narastające zaległości w jednym z wydziałów³⁰.

²⁶ Zob. szerzej w tym przedmiocie A. Rutkowska, (w:) O. M. Piaskowska (red.), P. F. Piesiewicz (red.), V. A. de Gaetano, T. Gardocka, J. Sobczak, P. Domagała, M. Romańska, A. Rutkowska, K. Antolak-Szymanski, P. J. Jaros, M. Machnikowska, P. Singer, *Przewlekłość postępowania sądowego*, Warszawa 2018, s. 143 i nast.; zob. także R. Stefanicki, *Skarga na przewlekłość postępowania sądowego z perspektywy standardów konstytucyjnego prawa do sądu*, *Przegląd Sejmowy* 2016, nr 3, s. 59 i nast. oraz Cz. P. Kłak, *Pojęcie przewlekłości postępowania sądowego*, *Prokuratura i Prawo* 2008, nr 12, s. 63 i nast.

²⁷ Uprawnienia prezesa w tej materii nie są jednak nieograniczone i podlegają kontroli przewidzianej w przepisach u.s.p., o czym jeszcze dalej będzie mowa.

²⁸ Zmiana podziału czynności sędziego, w tym skutkująca jego przeniesieniem do innego wydziału, zbliżona jest do znanego powszechnemu prawu pracy tzw. wypowiedzenia zmieniającego uregulowanego w art. 42 k.p.

²⁹ Na potrzeby niniejszych rozważań przyjęto, że pion karny stanowią wydziały karne, wydziały wykonywania orzeczeń, wydziały penitencjarne, pion cywilny zaś tworzą pozostałe wydziały.

³⁰ W tym ostatnim przypadku warto najpierw objąć takie sprawy wzmocnionym wewnętrznym nadzorem administracyjnym jako środkiem bardziej proporcjonalnym. Taki wniosek można wysnuć na podstawie analizy treści przepisów u.s.p. regulujących przeniesienie sędziego między wydziałami sądu.

Tego rodzaju okoliczności stanowią faktyczną podstawę zmiany dotychczas ustalonych podziałów czynności sędziów.

W zmieniających się realiach³¹ problematyka ustalania podziałów czynności jest jedną z najtrudniejszych i wymaga od prezesa sądu podjęcia szeregu czynności analitycznych nie tylko w ujęciu wyników statystycznych pracy poszczególnych wydziałów/pionów orzeczniczych, ale również w nawiązaniu do obsady orzeczniczej, jej struktury itp.³² Ocena ta winna być dokonywana bardzo szeroko i wszechstronnie. Omówione już wyżej dyrektywy ustalania podziałów czynności stanowią dla prezesa sądu swoisty drogowskaz w dalszym toku podejmowanych decyzji. W każdym przypadku punktem wyjścia jest identyfikacja wydziału, którego potrzeby uzasadniają wzmocnienie kadry sędziowskiej oraz wybór wydziału, którego etatyżacja ma zostać uszczuplona. Następnie należy rozważyć, czy przeniesienie ma nastąpić w zakresie całego etatu orzeczniczego, czy też jedynie co do części etatu³³.

4. Przeniesienie sędziego między wydziałami

Szczególny status sędziego obejmuje generalną ochronę przed przeniesieniem do innego wydziału bez jego zgody, o czym stanowi art. 22a § 4a u.s.p. Nie jest to jednak ochrona absolutna³⁴. W myśl art. 22a § 4b u.s.p., zgody sędziego nie wymaga przeniesienie go do innego wydziału, jeżeli w nowym wydziale rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu (pkt 1), żaden inny sędzia w wydziale, z którego następuje przeniesienie, nie wyraził zgody na przeniesienie (pkt 2) oraz przenoszony sędzia jest obecnie przydzielony do wydziału ksiąg wieczystych albo do wydziału gospodarczego rejestru zastawów (pkt 3).

W świetle przedstawionych wyjątków od zasady wyrażonej w art. 22a § 4a u.s.p. wyjaśnienia wymaga pojęcie spraw z tego samego zakresu. W orzecznictwie wskazano, że pomocny w dekodowaniu znaczenia tego

³¹ Najczęściej spowodowane jest to zmniejszoną liczbą sędziów na skutek długotrwałych nieobecności, na skutek zmian miejsca służbowego itp.

³² Przykładowo należy uwzględnić, czy w wydziale są sędziowie o obniżonym wskaźniku procentowym przydziału spraw, czy rysuje się ryzyko długotrwałej nieobecności sędziego/sędziów (niezależnie od przyczyny), czy w wydziale nastąpi przejście sędziego w stan spoczynku itp.

³³ *Lege non distinguente* w każdym przypadku przeniesienia (zarówno częściowego, jak i całościowego) stosuje się przepisy art. 22a u.s.p.

³⁴ Zob. uwagi Sądu Najwyższego w uzasadnieniu postanowienia z dnia 25 września 2019 r., sygn. I NO 42/19, www.sn.pl, oraz w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 stycznia 2020 r., sygn. I NO 181/19, www.sn.pl.

pojęcia może być art. 12 § 1 u.s.p.³⁵, należy jednak uwzględnić całości kształt regulacji tej ustawy. Sprawy z tego samego zakresu mają takie same materialno-prawne podstawy orzekania³⁶. W konsekwencji przyjęć należy, że omawiane sformułowanie trzeba odnosić do zakresu przedmiotowego spraw poddanych rozpatrzeniu danym wydziałom. Pewnych problemów mogą dostarczać sytuacje, w których jednym z wydziałów objętych przeniesieniem jest inny wydział utworzony na podstawie art. 18a u.s.p.³⁷ Nie sposób wyprowadzić w tej kwestii jednej uniwersalnej zasady, gdyż w takim przypadku decydować będą konkretne uwarunkowania odnoszone do przedmiotu rozpoznawanych spraw³⁸.

Stosowanie art. 22a § 4b u.s.p. dostarczać może dalszych trudności w praktyce. Wydaje się, że w każdym przypadku w pierwszej kolejności należałoby sięgnąć po art. 22a § 4b pkt 2 u.s.p.³⁹ i zapytać sędziów danego wydziału, czy któryś z nich wyraża zgodę na przeniesienie do innego wydziału. Brak zgody sędziów skutkowałby po stronie prezesa sądu sięgnięciem odpowiednio po przepis art. 22a § 4b pkt 1 lub 3 u.s.p.⁴⁰ Warto od razu zaznaczyć, że wybór jednej z przesłanek przeniesienia sędziego do innego wydziału bez jego zgody niesie ze sobą pewne konsekwencje na dalszych etapach procedowania w przedmiocie przeniesienia.

Zgodnie z art. 22a § 4c zdanie pierwsze u.s.p., zastosowanie trybu przeniesienia sędziego bez jego zgody w myśl art. 22a § 4b pkt 1 lub 2 u.s.p. jest wyłączone w stosunku do sędziego, który w okresie trzech lat został przeniesiony do innego wydziału bez jego zgody. Przepis ten sformułowany został nieco niefortunnie, gdyż nie określa dość precyzyjnie, jak należy rozumieć pojęcie „okresu trzech lat”. Wykładnia językowa

³⁵ Oraz odpowiednio – art. 16 u.s.p. i art. 18 u.s.p.

³⁶ Zob. postanowienie SN z dnia 8 marca 2019 r., sygn. I NO 47/18, www.sn.pl oraz postanowienie SN z dnia 9 czerwca 2020 r., sygn. I NO 173/19, www.sn.pl.

³⁷ Np. wydział wykonywania orzeczeń, wydział własności intelektualnej, wydział egzekucyjny itp.

³⁸ Np. w wypadku wydziału wykonywania orzeczeń można przyjąć, że rozpatrywane są w nim sprawy z tego samego zakresu co w wydziale karnym. Dodać należy, że w bardzo wielu sądach rejonowych nie funkcjonują odrębne wydziały wykonywania orzeczeń, a problematyka wykonywania orzeczeń rozpatrywana jest w ramach sekcji w wydziałach karnych jako rodzaj specjalizacji.

³⁹ W obrębie tego artykułu jest to przepis najszerszy zakresowo. W pozostałych dwóch przypadkach wyraźnie zawężono zakresy do wydziałów określonego rodzaju. Ponadto brzmienie omawianej regulacji przemawia za przyjęciem, że mamy do czynienia ze zwykłym wyliczeniem ustawowym.

⁴⁰ Na gruncie art. 22a § 4b pkt 3 u.s.p. tego typu sytuacje w odniesieniu do sędziów i asesorów zdają się już nie występować z uwagi na charakter tych wydziałów i dominującą obsadę orzeczniczą referendarzy sądowych.

nie rozstrzyga wątpliwości w tej kwestii. Jeśli wziąć pod uwagę brzmienie art. 22a u.s.p., umiejscowienie art. 22a § 4c zdanie pierwsze u.s.p. (*argument a rubrica*) oraz wyniki wykładni celowościowej to uzasadnione jest zapatrywanie, że okres ten należy rozumieć jako trzy lata poprzedzające datę wejścia w życie nowego podziału czynności skutkującego przeniesieniem sędziego do innego wydziału bez jego zgody. Omawiany przepis ma walor ochronny dla sędziego przed zbyt częstymi tego rodzaju ingerencjami w jego stosunek służbowy i warunki zatrudnienia.

5. Kryterium wyboru sędziego do przeniesienia

Wytypowanie sędziego, który bez swej zgody ma zostać przeniesiony do innego wydziału wskutek zmiany podziału czynności, jest najtrudniejszym zadaniem stojącym przed prezesem sądu. W tym właśnie momencie konkretyzuje się indywidualny skutek przeniesienia, gdyż wówczas oddziałuje to już na sytuację konkretnego sędziego. Kryteria doboru sędziego do przeniesienia mogą być różne⁴¹. Nie może więc dziwić to, że przepisy u.s.p. nie zawierają w tym względzie żadnego katalogu, a jedynie czynią egzemplifikację w art. 22a § 4c zdanie drugie u.s.p. Zgodnie z tym przepisem, przy przeniesieniu sędziego do innego wydziału bez jego zgody w wypadku, o którym mowa w art. 22a § 4b pkt 2 u.s.p., bierze się pod uwagę w szczególności staż pracy sędziów w wydziale, z którego następuje przeniesienie. Kryterium to może być stosowane w każdym przypadku przeniesienia sędziego bez zgody, gdyż przepisy u.s.p. nie zawierają w tym względzie żadnego ograniczenia.

Praktyczne stosowanie omawianego, przykładowego determinantu wyboru sędziego może nastroczać trudności. Z pozoru wydawać by się mogło, że chodzi tu o ogólny staż pracy sędziów z danego wydziału albo o ogólny ich staż pracy na stanowisku sędziowskim⁴². Takie jednak zapatrywanie by-

⁴¹ Warto pamiętać, że w każdym przypadku kryteria te powinny być obiektywne i rzeczywiście zaistniałe. Nie będzie więc przesadą stwierdzenie, że wybór sędziego objętego przeniesieniem do innego wydziału sądu musi poprzedzać szczególnie wnikliwa analiza, zwłaszcza że przenoszony sędzia może domagać się podania kryteriów wyboru oraz przyczyn przeniesienia. Nie budzi sporu, że sędziemu jako pracownikowi służy droga sądowa w dochodzeniu roszczeń pracowniczych np. z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu na wypadek wadliwego zastosowania omawianych przepisów.

⁴² Wydaje się, że tak też w sposób wadliwy rozumie się ten przepis w praktyce. Spotkać można niekiedy w praktyce także oderwane od językowej treści tej regulacji stanowisko, zgodnie z którym omawiana regulacja odnosi się do ogólnego stażu pracy sędziego w wydziałach, w których rozpoznawane są sprawy tego samego zakresu (np. w wydziałach cywilnych albo karnych). Tymczasem nie budzi wątpliwości, że powołany

łoby błędne. Bliższe spojrzenie na treść tej regulacji w toku wykładni językowej uzasadnia tezę, że art. 22a § 4c zdanie drugie u.s.p. nakazuje wziąć pod uwagę tzw. wydziałowy⁴³, a nie ogólny staż pracy sędziów⁴⁴. Logicznie biorąc, jeśli nawet przyjąć przeciwstawne stanowisko w tej kwestii, to należałoby dojść do stwierdzenia, że ustawowe sformułowanie „...w wydziale, z którego następuje przeniesienie” byłoby zbędne. W toku wykładni przepisów prawa należy uwzględnić także racjonalność Ustawodawcy oraz aksjologiczne uwarunkowania ustanowienia określonych przepisów prawa. W mojej ocenie, zawarcie w tym przepisie przywołanego wyżej sformułowania nie było przypadkowe i wiązało się ze spełnieniem gwarancji prawno-pracowniczych dla sędziów⁴⁵. Umocnienie takiego zapatrywania można znaleźć, posiłkując się brzmieniem innych przepisów u.s.p. Tytułem przykładu:

- art. 28 § 4 u.s.p., regulujący wagę głosu najstarszego słuźbą członka kolegium sądu (mamy tu do czynienia z opisowym określeniem sędziego o najdłuższym ogólnym stażu pracy na stanowisku sędziego),
- art. 33 § 2 u.s.p. oraz odpowiadający mu art. 35 § 2 u.s.p., regulujące uprawnienia wiceprezesa odpowiednio sądu apelacyjnego i sądu okręgowego najstarszego słuźbą⁴⁶,
- art. 37d § 1 zdanie pierwsze *in fine* u.s.p., określający minimalny staż pracy na stanowisku sędziego w przypadku powierzenia sędziemu funkcji wizytatora (w tym wypadku wprost wskazano na ogólny staż pracy na stanowisku sędziowskim, nie wskazano na staż wydziałowy czy też staż pracy w danym sądzie),
- art. 91 § 1 *in fine* u.s.p., regulujący wysokość wynagrodzenia m.in. przez pryzmat stażu pracy (ogólnego stażu pracy, bez zawężenia do okresu pracy na stanowisku sędziowskim).

przepis traktuje o tzw. stażu wydziałowym, odnoszonym do okresu pracy sędziego w konkretnym wydziale, z którego następuje przeniesienie.

⁴³ Tzw. wydziałowy staż pracy sędziego zawiera się w jego ogólnym stażu pracy i jako taki ma węższy zakres.

⁴⁴ W tym miejscu warto zaznaczyć, że *de lege lata* ustawa nie nakazuje wzięcia pod uwagę najkrótszego stażu pracy, stąd też możliwe jest wzięcie pod uwagę sędziów o najdłuższym stażu pracy.

⁴⁵ W wyroku z dnia 5 lutego 2019 r., sygn. III PK 12/18, www.sn.pl, Sąd Najwyższy poruszając kwestię równości pracowników w zakresie wysokości wynagrodzenia wskazał, że ogólne doświadczenie zawodowe i staż pracy mogą różnicować wysokość wynagrodzenia. Od razu należy zastrzec, że przepisy u.s.p. na takie różnicowanie sędziów zezwalają ze względu na ogólny staż pracy jedynie w materii ustalania wysokości wynagrodzenia.

⁴⁶ Jak wyżej. W przypadkach opisanych w pierwszych dwóch tiretach opisowe określenie ogólnego stażu pracy na stanowisku sędziego wiąże się z tym, że przepisy tam powołane nie odnoszą się do statusu sędziego, lecz do uprawnień określonych osób wchodzących w skład organów sądów, a więc do kwestii ustrojowo-organizacyjnych sądów.

Jak widać z przeprowadzonego wywodu, takie ukształtowanie przykładowego kryterium doboru sędziego do przeniesienia pozwala uniknąć niedozwolonego różnicowania sędziów ze względu na wiek. Kryterium ogólnego stażu pracy oraz węższe zakresowo kryterium ogólnego stażu pracy na stanowisku sędziowskim wiążą się nierozdzielnie z wiekiem sędziego (są to pochodne wieku⁴⁷). W wyniku zastosowania art. 22a § 4c zdanie drugie u.s.p. i dokonania wyboru sędziego o najkrótszym/najdłuższym ogólnym stażu pracy albo o najkrótszym/najdłuższym stażu pracy na stanowisku sędziowskim dojdzie do pośredniego niedozwolonego różnicowania⁴⁸ ze względu na wiek⁴⁹.

Jak już sygnalizowano, podział czynności jest wyrazem nałożonych na sędziego obowiązków służbowych i w ujęciu prawa pracy jest jednym z najistotniejszych elementów określających warunki zatrudnienia sędziego⁵⁰. W tym aspekcie podział czynności musi czynić zadość zasadzie równego traktowania w zatrudnieniu⁵¹. Przemawia za tym brzmienie art. 18^{3a} § 1 i § 2 k.p.⁵², które statuują zasadę równości w zatrudnieniu m.in. w zakresie wa-

⁴⁷ Ogólny staż pracy (z uwagi na datę urodzenia oraz możliwość podjęcia legalnego zatrudnienia z osiągnięciem odpowiedniego wieku) oraz ogólny staż pracy na stanowisku sędziowskim (z uwagi na ustawowe kryterium wiekowe dostępu do stanowiska sędziego) wiążą się ściśle z wiekiem sędziego i są tego pochodną. Powiązane są zatem ściśle z osobą sędziego, przez co tak pojmowane stanowią kryterium subiektywne. Z kolei staż pracy w danym sądzie oraz staż pracy w danym wydziale sądu są kryteriami obiektywnymi, z zasady niezależnymi od wieku. Możliwe są zarazem sytuacje, w których ogólny staż pracy, ogólny staż pracy na stanowisku sędziowskim, staż pracy w danym sądzie oraz tzw. wydziałowy staż pracy będą tożsame. Wówczas jednak element obiektywny, tj. wydziałowy staż pracy, będzie dominujący i decydujący.

⁴⁸ Dyskryminacja pośrednia w rozumieniu art. 18^{3a} § 4 k.p.

⁴⁹ W materii dyskryminacji pośredniej zob. szerzej J. Maliszewska-Nienartowicz, Kryteria dyskryminacji pośredniej – standardy europejskie a prawo polskie i praktyka polskich sądów, opubl. na stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Prawa Antydyskryminacyjnego: http://ptpa.org.pl/site/assets/files/publikacje/opinie/Opinia_kryteria_dyskryminacji_posredniej.pdf.

⁵⁰ Argument z art. 22a § 5 zdanie pierwsze u.s.p.

⁵¹ O ile w orzecznictwie wskazuje się, że nie każde odmienne ukształtowanie sytuacji prawnej pracownika zawsze stanowi naruszenie równego traktowania i dyskryminację, gdyż różne traktowanie może być uzasadnione usprawiedliwioną cechą relewantną, a dyskryminacja oznacza nierówne traktowanie, spowodowane zakazanym kryterium pracowników znajdujących się w takiej samej sytuacji faktycznej i prawnej (zob. wyrok SN z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. III PSKP 27/21, Lex nr 3359015), to jednak w odniesieniu do statusu sędziego jako pracownika podlegającego przeniesieniu do innego wydziału uwzględnić trzeba nie tylko ten aspekt problematyki, lecz także kwestię prawidłowego zastosowania art. 22a § 4c zdanie drugie u.s.p. w powiązaniu zwłaszcza z przywołanymi już art. 91 § 1 u.s.p. i art. 37d § 1 u.s.p.

⁵² Zob. obszernie uwagi Sądu Najwyższego w uzasadnieniu uchwały z dnia 8 kwietnia 2009 r., sygn. II PZP 2/09, www.sn.p.pl.

runków zatrudnienia, w szczególności bez względu na wiek. Równe traktowanie w zatrudnieniu oznacza niedyskryminowanie w jakikolwiek sposób, bezpośrednio lub pośrednio, z przyczyn opisanych w art. 18^{3a} § 1 k.p.⁵³

Podsumowując ten wątek rozważań, w świetle treści art. 22a § 4c zdanie drugie u.s.p. nie jest prawidłowe zastosowanie kryterium doboru sędziego ze względu na jego ogólny staż pracy albo ogólny staż pracy na stanowisku sędziowskim.

6. Pozostałe kryteria wyboru sędziego do przeniesienia

Inne dopuszczalne kryteria wyboru sędziego do przeniesienia między wydziałami mogą dotyczyć m.in.⁵⁴:

- stabilności orzecznictwa,
- posiadania wykształcenia dodatkowego albo wykształcenia kierunkowego⁵⁵,
- uczestnictwa w doskonaleniu zawodowym, w szkoleniach, w studiach podyplomowych⁵⁶,
- powrotu do pracy po długotrwałej nieobecności.

Obciążenie sędziego pracą nie powinno stanowić kryterium doboru sędziego do przeniesienia. W normalnej sytuacji każdy sędzia winien mieć tożsame warunki pracy, w tym także w zakresie przydziału obowiązków służbowych i obciążenia nimi w codziennej pracy w ramach po-

⁵³ Tytułem przykładu można powołać poglądy orzecznictwa w zbliżonej problematyce nierównego traktowania ze względu na wiek w sprawach dotyczących rozwiązania stosunku pracy z pracownikami, którzy osiągnęli wiek emerytalny – wyrok SN z dnia 10 września 1997 r., sygn. I PKN 246/97, OSNP 1998, nr 12, poz. 360; wyrok SN z dnia 3 grudnia 2003 r., sygn. I PK 80/03, OSNP 2004, nr 21, poz. 363; wyrok SN z dnia 25 stycznia 2012 r., sygn. II PK 104/11, Lex nr 1162675; uchwała składu 7 Sędziów SN z dnia 21 stycznia 2009 r., sygn. II PZP 13/08, OSNP 2009, nr 19–20, poz. 248. W przedmiocie zakazu dyskryminacji zob. szerzej K. Jaśkowski, E. Maniewska, Komentarz aktualizowany do Kodeksu pracy – art. 18^{3a}, art. 18^{3b}, art. 18^{3c}, art. 18^{3d}, art. 18^{3e} w Lex, zob. także M. Tomaszewska, (w:) K. W. Baran (red.), B. M. Cwiertniak, Z. Góral, A. Kosut, D. Książek, M. Kuba, M. Lekston, A. Musiała, W. Perdeus, J. Piątkowski, P. Prusinowski, K. Stefański, M. Tomaszewska, M. Włodarczyk, T. Wyka, Kodeks pracy. Komentarz. Tom I. Art. 1–113., Warszawa 2020, s. 154 i nast.

⁵⁴ Z uwagi na istotę omawianej problematyki nie jest możliwe i celowe podjęcie nawet próby stworzenia wyczerpującego katalogu takich kryteriów.

⁵⁵ Np. sędzia orzekający w wydziale karnym jednocześnie jest wykładowcą na uczelni i specjalizuje się w prawie cywilnym. Wówczas kierowanie się taką przesłanką doboru sędziego do przeniesienia do wydziału cywilnego będzie miało uzasadnienie.

⁵⁶ Sięgnięcie po to kryterium wymaga jednak ostrożności, gdyż sytuacja osobista i rodzinna sędziego może wykluczać jego wyjazdy na szkolenia lub studia podyplomowe. Niemniej jednak należy pamiętać o szerokiej ofercie szkoleń online i stacjonarnych organizowanych chociażby przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury.

siadanej jurysdykcji. Z prawnie zakładanej równości sędziów w tym zakresie nie należy tworzyć kryterium różnicującego.

Można się jednak spotkać niekiedy z sytuacjami, gdy sfera obciążenia sędziów pracą bywa postrzegana wyłącznie (albo przede wszystkim) przez pryzmat wielkości referatów. Z założenia jest to nietrafne. Stan referatu obrazuje jedynie liczbę spraw przez danego sędziego niezakończonych⁵⁷ albo niezakończonych w odpowiednim urzędzie ewidencyjnym⁵⁸. Wielkość referatu zależy od wielu zmiennych np. okresów nieobecności sędziego, nierównomiernego wpływu spraw do sądu odnoszonego do dłuższego okresu⁵⁹, obsady orzeczniczej w danym wydziale, osobistych predyspozycji i umiejętności sędziego, organizacji pracy orzeczniczej itp. O ile co do zasady uzasadnione jest porównywanie referatów sędziów w ramach jednego wydziału albo w ramach jednego pionu (wtedy uwzględnia się sprawy z tego samego zakresu w rozumieniu przepisów u.s.p.), o tyle zupełnie niecelowe jest porównywanie referatów sędziów orzekających np. w wydziałach cywilnych i karnych. Nie może budzić wątpliwości, że realia orzekania w różnych pionach orzeczniczych są odmienne (rozpoznaje się sprawy różnego rodzaju). Sprawy z różnych zakresów nie są względem siebie mierzalne.

Gdy zaś idzie o analizę sytuacji sędziów w danym wydziale pod kątem wyboru sędziego do przeniesienia do innego wydziału, to wielkość referatu nie powinna mieć również większego znaczenia ze względu na wyżej opisane argumenty. Oceny sytuacji sędziów danego wydziału należy dokonywać całościowo i wszechstronnie. Punktem wyjścia musi być ustalenie, ile spraw z poszczególnych kategorii oraz repertoriów i wykazów przydzielono poszczególnym sędziom (i to w dłuższej perspektywie czasowej). Następnie należy ustalić, ile spraw w danym okresie poszczególni sędziowie zakończyli. Miarą obciążenia sędziego pracą jest bowiem wypadkowa tego, ile spraw mu przydzielono, ile spraw i w jakim czasie rozpoznał i jaką ma pozostałość⁶⁰.

Skupienie się jedynie na kryterium wielkości referatu może prowadzić do sytuacji, w której przeniesieniem sędziego bez jego zgody objęta zo-

⁵⁷ Nie wydano jeszcze orzeczenia do co istoty w danej sprawie.

⁵⁸ Nie wydano orzeczenia co do istoty w danej sprawie albo też wydano takie orzeczenie, które oczekuje na uprawomocnienie i wówczas sprawa ulegnie zakreśleniu w odpowiednim urzędzie ewidencyjnym z momentem prawomocności.

⁵⁹ Zdarza się tzw. falowy wpływ np. spraw karnych przed końcem kwartałów, półrocza i na koniec roku kalendarzowego. Podobnie jest w sprawach cywilnych, zwłaszcza gdy inicjuje je ten sam podmiot, np. bardzo duża liczba wniosków o nadanie klauzuli wykonalności, bardzo duża liczba pozwów wynikających z tożsamyh rodzajowo zdarzeń przy zbliżającym się terminie przedawnienia roszczeń.

⁶⁰ Częściowo tę problematykę porusza Z. Struś, *op. cit.*, s. 86.

stanie osoba mająca co prawda najmniejszy referat, jednakże osiągnęła taki wynik dzięki bardzo dobrej organizacji pracy i ponadprzeciętnemu poświęceniu służbie sędziowskiej⁶¹. W takim ujęciu, kryterium wielkości referatu (mające w istocie charakter *stricte* subiektywny) może być postrzegane jako przejaw nierównego traktowania w zatrudnieniu. Nie może podlegać kwestii to, że przeniesienie do innego wydziału oznacza w praktyce zwiększenie zakresu obowiązków, związane chociażby z zapoznaniem się ze specyfiką nowego rodzaju spraw oraz organizacją pracy w nowym wydziale. Ma to znaczenie tym większe, jeśli przeniesienie następuje do wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z innego zakresu.

7. Wprowadzenie podziału czynności w życie – wzmianka

Po sporządzeniu podziału czynności podlega on zaopiniowaniu przez kolegium właściwego sądu na zasadach określonych w art. 22a § 1 u.s.p. Opinia kolegium jest niezbędna, przy czym *de lege lata* nie jest dla prezesa sądu wiążąca. Po zaopiniowaniu prezes doręcza sędziemu nowy podział czynności.

Zgodnie z art. 22a § 5 u.s.p. w przypadku ustalenia podziału czynności skutkującego zmianą zakresu obowiązków sędziego, a w szczególności przeniesieniem do innego wydziału sądu, sędzia może odwołać się do Krajowej Rady Sądownictwa⁶² w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania nowego zakresu obowiązków. Sędzia może złożyć odwołanie w terminie liczonym od dnia doręczenia nowego podziału czynności. W myśl art. 22a § 6 u.s.p., odwołanie wnosi się za pośrednictwem prezesa sądu, który ustalił podział czynności objęty odwołaniem. Prezes sądu przekazuje odwołanie Radzie w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania wraz ze stanowiskiem w sprawie. We wspomnianym stanowisku prezes sądu może odnieść się do odwołania, może formułować wnioski co do odwołania. Nie można wykluczyć także uznania odwołania przez prezesa sądu za uzasadnione i w konsekwencji złożenia wniosku do Rady o uwzględnienie odwołania. Co do zasady Rada może podjąć 3 rodzaje uchwał⁶³. Może uwzględnić odwołanie⁶⁴, oddalić odwołanie⁶⁵, albo też umorzyć postępo-

⁶¹ Nie można zapominać, że czas pracy sędziego ma charakter zadaniowy.

⁶² Dalej jako Rada.

⁶³ Decyduje o tym treść art. 22a § 6 u.s.p. oraz art. 41 u.k.r.s.

⁶⁴ Np. uchwała nr 220/2020 z dnia 30 stycznia 2020 r. Uwzględnienie odwołania *de facto* skutkuje utrzymaniem w mocy poprzedniego podziału czynności i jednoczesną kasatą podziału czynności, od którego wniesiono skuteczne odwołanie. Jeśli prezes sądu nadal będzie zamierzał dokonać zmian w tej materii, to wówczas ma obowiązek ustalenia na nowo podziału czynności. Dodać trzeba, że o ile przepisy nie przewidują w tej mierze ograniczeń, to jednak

wanie w przedmiocie odwołania⁶⁶. Jednocześnie nie można wykluczyć uchwał o charakterze mieszanym obejmujących rozmaite konfiguracje⁶⁷.

Z mocy art. 22a § 5 u.s.p. odwołanie nie przysługuje w przypadku przeniesienia do wydziału, w którym rozpoznaje się sprawy z tego samego zakresu⁶⁸ oraz w sytuacji powierzenia obowiązków w tym samym wydziale na zasadach obowiązujących pozostałych sędziów, a w szczególności odwołania przydziału do sekcji lub innej formy specjalizacji.

Warto więc zastanowić się nad sytuacją, w której podział czynności skutkujący przeniesieniem sędziego do innego wydziału został dokonany wbrew zakazowi z art. 22a § 4c zdanie pierwsze u.s.p. Jeśli do przeniesienia dochodzi w przypadku opisanym w art. 22a § 4b pkt 1 u.s.p., wówczas wydaje się, że sędziemu nie będzie przysługiwało odwołanie do Rady⁶⁹, o czym przesądza kategoryczne brzmienie art. 22a § 5 pkt 1 u.s.p. Jeśli jednak zachodzi przypadek z art. 22a § 4b pkt 2 u.s.p., a przeniesienie następuje między wydziałami rozpoznającymi sprawy z różnych zakresów, to odwołanie będzie prawnie dopuszczalne.

W sytuacjach opisanych w art. 22a § 5 u.s.p. wniesienie odwołania do Rady nie może prowadzić do jego merytorycznego badania, w konsekwencji na podstawie art. 41 u.k.r.s. postępowanie podlega umorzeniu z uwagi na niedopuszczalność podjęcia uchwały przez ten organ⁷⁰.

względy celowościowe i aksjologiczne uzasadniają ocenę, że nowo ustalony podział czynności nie może abstrahować od rozstrzygnięcia Rady uwzględniającego wcześniejsze odwołanie.

⁶⁵ Np. uchwała nr 243/2022 z dnia 1 kwietnia 2022 r. Oddalenie odwołania skutkuje obowiązkiem sędziego wykonywania zadań w ramach nowo ustalonego podziału czynności.

⁶⁶ Zob. niżej przypis 69 i zawarte tam uwagi.

⁶⁷ Przykładowo w uchwale nr 1220/2021 z dnia 9 września 2021 r. uwzględniono odwołanie w części, a w pozostałym zakresie postępowanie umorzono.

⁶⁸ O pojęciu spraw tego samego zakresu była już mowa. Nieuwzględnienie odwołania skutkuje zaś jego oddaleniem.

⁶⁹ Rada, realizując swoje konstytucyjne uprawnienia, może zarządzić przeprowadzenie wizytacji sądu lub lustracji w sędzie zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, Dz. U. z 2021 r., poz. 269 tekst jedn. ze zm., dalej jako u.k.r.s., zob. także A. Górski (red.), R. Pęk, M. Niezgódka-Medek, Krajowa Rada Sądownictwa. Komentarz, Warszawa 2013, s. 70 i nast.

⁷⁰ Z powołaniem art. 41 u.k.r.s. w zw. z art. 22a § 5 i 6 u.s.p. Rada podjęła przykładowo uchwały nr 38/2020 i 43/2020 z dnia 8 stycznia 2020 roku, uchwały nr 327/2020 i 328/2020 z dnia 21 lutego 2020 r., uchwały nr 1221/2021 i 1220/2021 z dnia 9 września 2021 r. (w tym ostatnim przypadku postępowanie umorzono jedynie częściowo), uchwałę nr 292/2022 z dnia 13 kwietnia 2022 r. Praktyka Rady nie jest jednolita, gdyż np. w uchwale nr 193/2021 z dnia 19 lutego 2021 r. podstawą prawną uczyniono jedynie art. 41 u.k.r.s. Wydaje się, że umarżając postępowanie w przedmiocie odwołania od podziału czynności, Rada winna oprzeć się na art. 41 u.k.r.s. oraz powiązać swoją decyzję z odpowiednim przepisem sądowej ustawy ustrojowej, przy czym postulować należy, aby wskazano w takiej sytuacji konkretną jednostkę redakcyjną z art. 22a § 5 tj. pkt 1 lub 2 u.s.p. Prezentowana propozycja ma walor nie tylko *stricte* ju-

Przepis art. 44 ust. 1 u.k.r.s. przewiduje generalną możliwość zaskarżenia uchwał Rady do Sądu Najwyższego z powodu ich niezgodności z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Ugruntowane orzecznictwo wskazuje, że przepisem szczególnym wyłączającym to uregulowanie jest art. 22a § 6 u.s.p., zgodnie z którym od uchwały w przedmiocie odwołania od podziału czynności nie służy odwołanie⁷¹. Sprawa w przedmiocie zmiany zakresu (podziału) czynności nie jest sprawą w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, stąd w materii uchwały Rady o umorzeniu postępowania w przedmiocie odwołania od podziału czynności nie służy droga sądowa⁷². Uzasadnieniem takiego rozwiązania jest to, że spór między sędzią a prezesem sądu w kwestii podziału czynności odbywa się w ramach stosunku służbowego wewnątrz organu władzy sądowniczej, a sędzia nie występuje w tym sporze jako osoba prywatna⁷³. Wynika to z opisanego już wyżej szczególnego charakteru sto-

rydyczny, ale i informacyjny, zwłaszcza że uchwała Rady w sprawie odwołania sędziego od podziału czynności nie wymaga uzasadnienia (art. 22a § 6 u.s.p.).

⁷¹ Zob. postanowienie SN z dnia 25 września 2019 r., sygn. I NO 42/19, www.sn.pl. Na uwagę zasługuje bardzo obszerny, pogłębiony i trafny wywód prawny dotyczący omawianej materii, obejmujący także ujęcie historyczno-prawne problematyki zaskarżenia podziału czynności. Autorowi jednocześnie znany jest pogląd wyrażony przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako TSUE) w wyroku dnia 6 października 2021 r., C-487/19, na temat potrzeby zapewnienia kontroli sądowej decyzji w przedmiocie przeniesienia sędziego do innego wydziału tego samego sądu. TSUE inaczej aniżeli Trybunał Konstytucyjny oraz wyżej powołane orzecznictwo Sądu Najwyższego postrzega pojęcie sprawy w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji. Uzasadnienie wzmiankowanego wyroku prowadzi także do wniosku, że TSUE rozważając o kwestii przeniesienia sędziego do innego wydziału, pominął gwarancyjny charakter art. 22 § 4c zdanie pierwsze u.s.p. Przedmiotem swych pogłębionych rozważań TSUE nie uczynił także złożoności stosunku służbowego sędziego i dominujących w nim elementów publiczno-prawnych. Jak trafnie zauważył Sąd Najwyższy w powołanym wyżej postanowieniu z dnia 25 września 2019 r., sygn. I NO 42/19 oraz Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 30 listopada 2015 r., sygn. SK 30/14, rozwiązanie ustawowe przewidujące brak dla sędziego drogi sądowej od uchwały Rady w przedmiocie przeniesienia sędziego nie narusza standardów konstytucyjnych. Dodać należy, że Trybunał Konstytucyjny rozważał kwestię nawet dalej idącą w materii statusu sędziego – dotyczącą przeniesienia do innego sądu, a więc na inne miejsce służbowe (co jest przecież dla sędziego zmianą daleko bardziej istotną). Warto podkreślić, że omawiana tu kwestia nie była także przedmiotem kontrowersji prawnych na etapie przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej. Stąd też pogląd TSUE należałoby obecnie traktować jako postulat *de lege ferenda*. Warto od razu dodać, że niemożność wniesienia odwołania do sądu od uchwały Rady w przedmiocie podziału czynności nie pozbawia sędziego prawa do poszukiwania ochrony w postępowaniu przed sądem pracy.

⁷² Zob. postanowienie SN z dnia 15 stycznia 2020 r., sygn. I NO 174/19, www.sn.pl, zob. także E. Tkaczyk, Konstytucyjne prawo do sądu jako jedna z najważniejszych gwarancji praw człowiek w państwie demokratycznym. Aspekt teoretyczny, *Studia Prawnicze i Administracyjne* 2017, nr 2, s. 45.

⁷³ Zob. postanowienie SN z dnia 3 sierpnia 2020 r., sygn. I NO 80/20, www.sn.pl.

sunku służbowego sędziego⁷⁴. Rada nie działa jako organ z zakresu prawa pracy, lecz wykonuje wówczas kompetencje publicznoprawne przewidziane przepisami u.k.r.s. Spór na tle podziału czynności rozpatrywany w tym trybie nie ma charakteru prawno-pracowniczego a jest *de iure* sporem organizacyjnym wewnątrz organu władzy publicznej⁷⁵.

8. Podsumowanie

Przeprowadzone wyżej rozważania pokazują, z jak skomplikowaną materią musi mierzyć się prezes sądu. Bliższe spojrzenie na omawianą problematykę ukazuje konieczność dokonywania przez osobę piastującą tę funkcję bardzo szerokich analiz i wielowątkowego (wielokierunkowego) przewidywania skutków podejmowanych decyzji kadrowych oraz organizacyjnych. Przekonuje o tym nie tylko brzmienie analizowanych przepisów sądowej ustawy ustrojowej, lecz także powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz aksjologicznie przepisów prawa pracy. Prezentowany wywód prawny nie aspiruje do miana kompleksowego omówienia kwestii przeniesienia sędziego. Intencją autora było jedynie uwypuklenie (jak można zakładać) dotąd niepodejmowanego w piśmiennictwie i w orzecznictwie problemu wykładni wyżej omówionych przepisów u.s.p. W tym sensie proponowane opracowanie może stanowić asumpt do dalszej i bardziej pogłębionej dyskusji prawniczej.

Bibliografia

1. Dąbrowski S., Godlewska-Michalak B., Gonera K., Górski A. (red.), Kremer J., Łazarska A., Ott G., Sawiński J., Strus Z., Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komentarz, Warszawa 2013.
2. Dąbrowski S., Górski A., Gonera K., Laskowski M., Łazarska A., Łętowska E., Piotrowski R. (red.), Sanetra W., Strączyński M., Pozycja ustrojowa sędziego, Warszawa 2015.
3. Florek L. (red.), Sanetra W., Cudowski B., Maniewska E., Nowik P., Hajn Z., Ziętek-Capiga A., Dubowik A., Łaga M., Witoszko W., Sakowska K., Latos-Miłkowska M., Szmit J., Sierocka I., Brodecki M., Rycak A., Zwołańska A., Żywolewska K., Stępień R., Dzienisiuk D., Powszechne a szczególne prawo pracy, Warszawa 2016.
4. Górski (red.), Pęk R., Niezgódka-Medek M., Krajowa Rada Sądownictwa. Komentarz, Warszawa 2013.

⁷⁴ Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 30 listopada 2015 r., sygn. SK 30/14, OTK 2015, z. 10, poz. 184.

⁷⁵ Zob. postanowienie SN z dnia 8 grudnia 2020 r., sygn. I NO 76/20, www.sn.pl oraz przywołane tam dalsze orzecznictwo.

5. Jaśkowski K., Maniewska E., Komentarz aktualizowany do Kodeksu pracy – art. 18^{3a}, art. 18^{3b}, art. 18^{3c}, art. 18^{3d}, art. 18^{3e} w Lex.
6. Jaśkowski K., Maniewska E., Kodeks pracy. Komentarz. Ustawy towarzyszące z orzecznictwem, Warszawa 2019.
7. Kłak Cz. P., Pojęcie przewlekłości postępowania sądowego, Prokuratura i Prawo 2008, nr 12, s. 63–79.
8. Maliszewska-Nienartowicz J., Kryteria dyskryminacji pośredniej – standardy europejskie a prawo polskie i praktyka polskich sądów, opubl. na stronie internetowej Polskiego Towarzystwa Prawa Antydyskryminacyjnego: http://ptpa.org.pl/site/assets/files/publikacje/opinie/Opinia_kryteria_dyskryminacji_posredniej.pdf.
9. Piaskowska O. M. (red.), Piesiewicz P. F. (red.), de Gaetano V. A., Gardocka T., Sobczak J., Domagała P., Romańska M., Rutkowska A., Antolak-Szymanski K., Jaros P. J., Machnikowska M., Singer P., Przewlekłość postępowania sądowego, Warszawa 2018.
10. Stefanicki R., Skarga na przewlekłość postępowania sądowego z perspektywy standardów konstytucyjnego prawa do sądu, Przegląd Sejmowy 2016, nr 3, s. 45–62.
11. Tkaczyk E., Konstytucyjne prawo do sądu jako jedna z najważniejszych gwarancji praw człowiek w państwie demokratycznym. Aspekt teoretyczny, Studia Prawnicze i Administracyjne 2017, nr 2, s. 39–46.
12. Tomaszewska M., (w:) Baran K. W. (red.), Ćwiertniak B. M., Góral Z., Kosut A., Książek D., Kuba M., Lekston M., Musiała A., Perdeus W., Piątkowski J., Prusinowski P., Stefański K., Tomaszewska M., Włodarczyk M., Wyka T., Kodeks pracy. Komentarz. Tom I. Art. 1–113, Warszawa 2020.

The issue of transferring a judge without his consent to another court division as a result of allocation of tasks

Abstract

The article discusses the issue of transferring a judge to another court division without his consent. The author debates on the status of a judge as an employee, as well as on the procedure and conditions of transferring a judge to another court division without his consent.

Key words

Status of a judge, transfer of a judge without his consent to another division, length of service of a judge as a criterion of selecting a judge to be transferred.